

Prosthodontic Dentistry

การรักษาทางทันตกรรมประดิษฐ์: ฟันปลอม (Denture)

ฟันปลอม

เพื่อทดแทนฟันธรรมชาติ ที่สูญเสียไป เนื่องจากเป็นโรคฟันผุ หรือโรคเหงือกอักเสบลุกลามจนรักษาไม่ได้ หรือเสียวฟันไปเนื่องจากอุบัติเหตุ ฟันปลอมจะช่วยในการบดเคี้ยวอาหาร การพูด และช่วยในด้านสวยงาม โดยเฉพาะในฟันหน้า นอกจากนี้ฟันปลอมยังช่วยรักษาสภาพในช่องปากไม่ให้ถูกทำลายไป เช่น ช่วยป้องกันสันเหงือกบริเวณที่ถอนฟันไม่ให้เกิดอันตรายจากการเคี้ยวอาหาร ช่วยป้องกันฟันที่เหลือให้เคลื่อนที่หรือออกไปจากตำแหน่งเดิม ซึ่งจะช่วยให้เศษอาหารติดตามซอกฟันเกิดโรคฟันผุและเหงือกอักเสบได้ง่าย

ฟันปลอมแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ฟันปลอมชนิดถอดได้ แบ่งตามวัสดุที่ใช้ทำฟันปลอมได้เป็น 2 ชนิด คือ ฟันปลอมฐานเป็นพลาสติก และ ฟันปลอมฐานเป็นโลหะ และถ้าแบ่งตามจำนวนซี่ฟันที่ใส่ จะแบ่งได้เป็น ฟันปลอมบางส่วน และฟันทั้งปาก

ฟันปลอมฐานเป็นพลาสติก จะแข็งแรงน้อยกว่าฟันปลอมฐานเป็นโลหะ แต่ราคาถูกกว่า และเมื่อใช้ฟันปลอมฐานเป็นพลาสติกไปนานๆ จะติดสี และกลิ่น ฟันปลอมฐานโลหะจะทำความสะอาดได้ง่ายกว่า ผู้ที่ใส่ฟันปลอมฐานโลหะจะรู้สึกสบายกว่าเพราะโลหะจะเบากว่าพลาสติก นอกจากนี้โลหะส่งผ่านความร้อน ความเย็นไปสู่เนื้อเยื่อได้ฟันปลอมได้ดี ทำให้ผู้ที่ใส่ฟันปลอมฐานโลหะมีความรู้สึกต่ออุณหภูมิได้ดีกว่า

ฟันปลอมบางส่วน เป็นฟันปลอมที่ใส่แทนฟันที่ถูกถอนไปบางซี่ ฐานฟันปลอมอาจเป็นพลาสติกหรือโลหะก็ได้ ฟันปลอมบางส่วนมักจะมีตะขอ เพื่อช่วยในการยึดฟันปลอมให้ติดอยู่ในช่องปากได้ดียิ่งขึ้น ส่วนฟันปลอมทั้งปาก เป็นฟันปลอมสำหรับผู้ที่ไม่มีฟันธรรมชาติเหลืออยู่เลย ฐานฟันปลอมจะแนบสนิทกันสันเหงือก โดยมีน้ำลายเป็นตัวกลาง ทำให้ฟันปลอมติดอยู่ได้ในช่องปาก เวลาเคี้ยวอาหาร พูดหรืออ้าปาก

ฟันปลอมชนิดติดแน่น หรือที่เรียกว่าสะพานฟันติดแน่น ส่วนใหญ่จะใส่เพื่อทดแทนฟันบางซี่ โดยจะต้องมีฟันธรรมชาติเหลืออยู่หน้าและหลังช่องว่างที่ถอนฟันไป และต้องเป็นฟันที่มีกระดูกรองรับมากพอที่จะเป็นหลักยึดของฟันปลอมติดแน่นได้ ฟันปลอมชนิดนี้มีลักษณะเหมือนฟันธรรมชาติมาก ไม่มีตะขอเกาะอยู่ที่ตัว

ฟัน ยึดติดกับฟันด้วยวัสดุซีเมนต์สำหรับฟันปลอมติดแน่น ไม่สามารถถอดออกมาได้ ใช้บดเคี้ยวอาหารได้ดีกว่าฟันปลอมชนิดถอดได้ แต่ราคาแพงกว่า เนื่องจากทันตแพทย์ต้องใช้เวลา และความประณีตมาก วัสดุที่ใช้ทำก็มีราคาสูง

การเลือกใส่ฟันปลอมชนิดใด ขึ้นอยู่กับสภาพช่องปาก และความต้องการของแต่ละคน ตลอดจนเวลาและค่าใช้จ่าย ที่ต้องใช้ในการทำฟันปลอม และเมื่อใส่ฟันปลอมไปแล้ว ผู้ที่ใส่ฟันปลอมไปแล้ว ผู้ที่ใส่ฟันปลอมจะต้องดูแลรักษาให้ดีและถูกต้อง เพื่อจะได้ใส่ฟันปลอมนั้นไปได้นานๆ และรักษาสภาพในช่องปากให้คงสภาพที่ดีที่สุดด้วย

การดูแลรักษาฟันปลอมชนิดถอดได้

1. การใส่ฟันปลอม ควรใช้นิ้วมือช่วยใส่ให้เข้าที่ ไม่ควรใช้ฟันกัด โดยเฉพาะฟันปลอมบางส่วนที่มีตะขอ เพราะจะทำให้ตะขอบิดเบี้ยวหรืออ้าออกได้
  2. เมื่อเริ่มใส่ฟันไปใหม่ ๆ ผู้ใส่จะมีความรู้สึกรำคาญ พูดไม่ชัด หรือน้ำลายมากกว่าปกติ เมื่อใส่ไปสักกระยะหนึ่ง จะเริ่มคุ้นและรู้สึกสบายขึ้น ถ้าเกิดอาการเจ็บหรือเป็นแผลจากการใส่ฟัน ควรจะกลับไปให้ทันตแพทย์ตรวจและแก้ไข ไม่ควรแก้ไขและดัดแปลงเอง เพราะจะเสียรูปใส่ไม่ได้
  3. การรับประทานอาหาร ปัญหาในการเคี้ยวอาหารขึ้นอยู่กับจำนวนซี่ฟันปลอมที่ใส่ ถ้าใส่ฟันน้อยซึ่งจะเคี้ยวอาหารได้ดีกว่าใส่ฟันหลายๆ ซี่ หรือฟันปลอมทั้งปาก ไม่ควรใช้ฟันปลอมกัดหรือเคี้ยวอาหารที่แข็งหรือเหนียวมาก โดยเฉพาะฟันหน้า
  4. การรักษาความสะอาด ควรทำความสะอาดฟันปลอมทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร และก่อนนอน โดยถอดออกมาล้าง ด้วยแปรงขนนุ่มร่วมกับสบู่หรือยาสีฟัน แปรงทั้งด้านนอกและด้านใน แปรงหลายๆ ทิศทาง จะทำให้ฟันปลอมสะอาดยิ่งขึ้น ขณะที่แปรงไม่ควรกำฟันปลอมทั้งชิ้นในฝ่ามือ เพราะอาจเผลอบีบทำให้ฟันปลอมบิดเบี้ยวได้ เวลาทำความสะอาดฟันปลอม ควรมีภาชนะรองรับเสมอ ถ้าฟันปลอมพลัดตกไปจะได้ไม่แตกหรือตะขอบิดเบี้ยว
- นอกจากนี้ต้องทำความสะอาดช่องปากและฟันธรรมชาติที่เหลืออยู่ด้วย ผู้ที่ไม่มีฟันธรรมชาติเหลืออยู่เลย ควรใช้แปรงขนนุ่มหรือผ้าชุบน้ำเช็ดเหงือกหรือบ้วนปากด้วยน้ำเกลือ อย่างน้อยวันละครั้งก่อนนอน
5. การถอดฟันปลอมตอนกลางคืน ตามปกติควรถอดฟันปลอมออกมาแช่น้ำไว้ในตอนกลางคืน เพื่อให้เนื้อเยื่อในช่องปากได้พัก ไม่มีสิ่งใดไปกด แต่ถ้าบางกรณีที่ไม่สามารถถอดฟันปลอมตอนกลางคืนได้ ก็ควรจะถอดตอนเช้าหรือตอนบ่าย อย่างน้อย 2-3 ชั่วโมง เพราะการใส่ฟันปลอมตลอด 24 ชั่วโมง อาจทำให้เนื้อเยื่อใต้ฟันปลอมเกิดการอักเสบขึ้นมาได้
  6. หลังจากใส่ฟันปลอมไปแล้ว ควรกลับไปให้ทันตแพทย์ตรวจช่องปาก และฟันปลอมทุก 6 เดือน หรืออย่างน้อยปีละครั้ง เนื่องจากอาจเกิดฟันผุหรือเหงือกอักเสบขึ้นได้ในภายหลัง นอกจากนี้การขูดตัวของสัน

เหงือกยังเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งอาจต้องเสริมฐานฟันปลอมในบริเวณที่เหงือกยุบตัวลงไป หรืออาจต้องเปลี่ยนทำใหม่โดยเฉพาะฟันปลอมที่ใช้มานานแล้ว

การดูแลรักษาฟันปลอมชนิดติดแน่น ปัญหาที่พบบ่อยมากในการใส่ฟันปลอมติดแน่น คือ ทำความสะอาดได้ยาก เนื่องจากแปรงสีฟันธรรมดา จะเข้าไปไม่ถึงบริเวณซอกฟันหรือใต้ปลอม ฉะนั้นนอกจากแปรงฟันตามปกติแล้ว ควรใช้ไหมขัดซอกฟันหรือแปรงขัดซอกฟันร่วมด้วย ไหมขัดซอกฟันเป็นเส้นใยที่ใช้ในการทำ ความสะอาดซอกฟันโดยเฉพาะ การใช้ไหมขัดซอกฟันเพื่อทำความสะอาด

ส่วนการใช้แปรงขัดซอกฟัน ซึ่งมีลักษณะคล้ายแปรงล้างขวดแต่มีขนาดเล็กพอดีเข้าซอกฟันได้ วิธีใช้ ค่อย ๆ สอดหัวแปรงเข้าไประหว่างซอกฟัน หมุนด้วยแปรงด้วยนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ เพื่อทำความสะอาดใต้ฟันปลอม การใช้อุปกรณ์ร่วมในการทำ ความสะอาด ควรทำทุกวันหลังอาหารหรืออย่างน้อยวันละครั้งก่อนแปรงฟันในตอนเย็น

